Oponentský posudok

na habilitačnú prácu PaedDr. PhDr. Marcela Lincényiho, PhD.:

Vývojové tendencie systému dennej tlače na Slovensku (1990 – 2014)

Pomerne rozsiahly text habilitanta PaedDr. PhDr. Marcela Lincényiho, PhD. považujem za aktuálny a prínosný, pretože mapuje, analyzuje a sumarizuje systém dennej tlače na Slovensku z aspektu terminológie, histórie, typológie, legislatívy a trhu za pomerne dlhé a z hľadiska slovenského mediálneho trhu významné obdobie..

Z metodologického hľadiska je práca vyzretá, vidno, že autor má za sebou už niekoľko úspešných vedeckých textov a štúdií. Využíva základné a štandardné metódy a metodiky. Môžeme uviesť analýzu sledovanosti, metódu štúdia dokumentov, metódu dedukcie, komparatívnu metódu a viaceré štatistické metódy, napr. štatistický priemer, jednoduchú korelačnú analýzu, analýzu časových radov, prognózu vybraných hodnôt. Na dosiahnutie cieľa, vyplývajúceho z názvu habilitačnej práce, narába so štyrmi zvolenými premennými (počet celoslovenských denníkov, ich overené náklady, ich cena a objem reklamy). Výskumnú časť uvádza všeobecnými a špecifickými výskumnými otázkami, na ktoré po uskutočnenej analýze a komparácie adekvátne odpovedá v časti Diskusia (podkapitola 6.4). V rozhodujúcej časti skúmaného obdobia (2000 – 2014) sa zameriava na vývoj počtu titulov, cien výtlačkov, objemu reklamy, overenej predajnosti a zistenia vzťahov medzi spomínanými premennými (ide o vzťah medzi počtom celoslovenských denníkov a ich celkovým jednorazovým nákladom, o vzťah medzi počtom denníkov a ich priemernou cenou, o vzťah medzi celkovým jednorazovým nákladom a celkovým objemom reklamy v skúmaných celoslovenských denníkoch).

V texte habilitant dostatočne využíva, kriticky prehodnocuje a syntetizuje známe poznatky, pričom ich obohacuje o nové zistenia, ktoré sú výsledkom jeho vlastnej vedeckej práce. Analyzuje obsahové zameranie celoslovenských a regionálnych denníkov, pričom ponúka ich bibliografiu. Cca polovica textu sa venuje vývinovým a systémovým otázkam dennej periodickej tlače, druhá časť je výskumná so všetkými aspektmi, ktoré k tomu patria: ciele, metódy, diskusia, odporúčania. Dr. Lincényi predkladá koncepčný a logicky usporiadaný vedecký text na vyše 170 normovaných stranách (plus príslušné prílohy v počte 18). Člení ho do

šiestich hlavných kapitol, v rámci ktorých poskytuje chronologický vývoj systému dennej tlače na území Slovenska od roku 1990 z hľadiska jednotlivých fáz: privatizácia a vznik nových titulov, národná emancipácia slovenských médií, politizácia dennej tlače, komercializácia dennej tlače, koncentrácia a internacionalizácia, ďalšia bulvarizácia dennej tlače, kríza v médiách – pokles nákladov, objemu reklamy. Súčasťou práce sú tiež etické a právne podmienky existencie dennej tlače na Slovensku.

Autor sa snaží o širší terminologický výklad pojmu denná tlač, na základe vlastných analýz sa pokúša inovovať vymedzenie typov denníkov (univerzálny, špeciálny, bulvárny, elitný a mienkotvorný), čo možno považovať aj za výzvu do diskusie odbornej verejnosti vzhľadom na súčasnú reálnu a možno i budúcu situáciu na slovenskom mediálnom trhu. Navrhuje tiež diskutovať o používaní termínu denný spravodajský portál ako o spoločnom označení spravodajských a informačných portálov, ktoré z jeho pohľadu nie sú totožné s dennou tlačou.

Z hľadiska štruktúry je predložená habilitačná práca vyvážená. Kapitoly si zachovávajú logickú postupnosť a obsahovú konzistenciu. Autor vychádza zo všeobecného, postupuje obsahovou a kritickou analýzou a končí konkrétnymi faktami. Kladne možno hodnotiť obohatenie textovej časti tabuľkami a grafmi, ktoré ju nielen vhodne dopĺňajú, ale podporujú aj autorove zistenia a tvrdenia.

Základné formálne náležitosti sú v texte dodržané, autor korektne uvádza parafrázované a citované zdroje. Jazyk rukopisu je kultivovaný, odborne a terminologicky vyvážený. Zoznam literatúry reprezentuje adekvátnu šírku autorovho poznania z hľadiska kvality a aktuálnosti. Uvádza 123 bibliografických odkazov (10 normostrán), 81 prameňov (8 normostrán) a 13 právnych noriem, pracuje aj so zahraničnými zdrojmi.

V kontexte analýz sú habilitantove zaujímavé prognózy, týkajúce sa trhu dennej periodickej tlače do roku 2020. Predpokladá zánik cca jedného - dvoch titulov celoslovenských denníkov, pretože už ani v súčasnosti, vzhľadom na existujúce ekonomické i spoločenské podmienky, nie je dostatočný priestor na etablovanie sa nového celoslovenského tlačeného denníka. Súčasne očakáva kontinuálne zvyšovanie cien za jeden denník do výšky jedného eura (podľa získaných údajov sa za ostatných 15 rokov cena za všetky celoslovenské denníky zvýšila o vyše 100

percent, nakoľko z priemernej ceny 0257 eura v roku 2000 narástla na 0,545 eura v roku 2014)..

Na margo predloženej práce mi dovoľte ešte názor na osobu habilitanta. Dr. Lincényiho poznám cca 10 rokov, od čias jeho štúdia na Fakulte masmediálnej komunikácie UCM v Trnave. Bol som školiteľom jeho dvoch záverečných prác – už v tom čase sa primárne zaujímal o periodickú tlač a tejto problematike sa venuje doteraz. Predložený text považujem za určité vyvrcholenie jeho snáh a súčasne som presvedčený, že výzvy na inšpiráciu na ďalšie skúmanie v tejto oblasti, ktorú v závere svojej práce adresuje vo všeobecnej rovine, sa chytí ako jeden z prvých. Veď ako sám píše, ponúkajú sa „viaceré zaujímavé výskumné témy".

Otázka do rozpravy:

V súvislosti s prezentovanými výsledkami a závermi sa natláča otázka, či pri súčasnom zvýšenom záujme o regionálne resp. lokálne informácie nenastane na úkor celoslovenských denníkov tendencia zvyšovania titulov regionálnej resp. lokálnej tlače, výnimočne i denníkov (napr. Prešovský večerník úspešne pôsobí vyše dvadsať rokov...). Mimochodom, autor nepriamo obchádza v práci termín „lokálna tlač", ktorá vychádza na Slovensku v hojnom počte (ide o obecné, mestské, firemné periodiká). Môže sa k tomu v rozprave vyjadriť?

Záver:

Habilitačná práca spĺňa požadované kritériá na tento typ kvalifikačných prác, preto po úspešnej obhajobe navrhujem PaedDr. PhDr. Marcelovi Lincényimu, PhD. udeliť vedecko-akademický titul „docent" v študijnom odbore 3. 2. 3 Masmediálne štúdiá.

Prof. PhDr. Andrej Tušer, CSc.

V Bratislave dňa 18. 07. 2016.